

Son illərdə düşünülmüş siyaset nəticəsində iqtisadi inkişafı dinamik sürətlə artan, beynəlxalq əlaqələri və nüfuzu yüksələn Azərbaycan eyni tərəqqi yolu ilə irəliləyir. İqtisadi inkişaf sahəsində qazanılan gəlirlərin, formalasın maliyyə imkanlarının artması ilə təkmilləşən makroiqtisadi sabitlik ölkə iqtisadiyyatının şaxələndirilməsinə, yeni istehsal sahələrinin yaranmasına geniş imkanlar yaratmışdır. İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə qısa müddətə aparılan tikinti, abadlıq işləri, yol, nəqliyyat, enerji infrastrukturlarının yenilənməsi, icrası nəzərdə tutulan mühüm əhəmiyyətli layihələrin həyata keçirilməsi üçün güclü potensial yaranmışdır. Başqa sözle deyilsə, bölgədə təhlükəsizliyin, sabitliyin, rifahın və qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın formalasması, eləcə də iqtisadi və ticarət əlaqələrinin inkişafı Cənubi Qafqazın lider dövləti olan Azərbaycanın regionda artan mövqeyini daha da gücləndirir. 2030-cu ilə qədər ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafının əsas prioritətlərinin reallaşması üçün nəzərdə tutulan vəzifələrin həlli ilə Azərbaycan sosialyönlü bazar iqtisadiyyatı yolu ilə inamla irəliləyir. Ölkəmizin uzunmüddətli davamlı və sürətli inkişafı üçün cəmiyyət, biznes və dövlət üçlüyünün uğurlu əlaqəsi üçün yaradılan şərait ixrac imkanlarını da genişləndirir. Qarşidakı illər üçün nəzərdə tutulan dayanıqlı rəqabətqabiliyyətli iqtisadiyyata, dinamik, inklüziv və sosial ədalətə əsaslanan cəmiyyətə, hazırlıqlı insan kapitalına və müasir innovasiyalar məkanına çevrilən respublikamızın islahatlar ölkəsi kimi nümunə göstərilmesi konseptual inkişafın mənətiqi nəticəsidir. İşğaldan azad olunmuş ərazilərə Böyük Qayıdış Programının nəzərdə tutulan mərhələlər üzrə həlli, təmiz ətraf mühit və "yaşlı artım" ölkəsi" olmaq üçün ölkəmizdə yaranan güclü iqtisadi potensialın daha da artırılması üçün artıq möhkəm təməl formalasmışdır. Özəl sektorun, xüsusilə de kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı üçün həyata keçirilən Aile Biznesine Asan Dəstək (ABAD), DOST, "ASAN xidmət" kimi layihələrə artan maraq makroiqtisadi sabitliyin əsas meyari olmaqla sosialyönlü islahatlar kimi də vətəndaşlar tərəfindən dəstəklənir. Beynəlxalq səviyyədə öyrənilir və tətbiq olunur.

Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il münasibətə Azərbaycan xalqına təbrikində yola saldıqımız ildə qazanılan uğurlardan bəhs etməklə prioritətləri deqiqətə çatdırın Prezident İlham Əliyevin 2024-cü ili uğurlu dövr adlandırmaşı da təsadüfi deyil.

Bu gün planetimizin müxtəlif bölgələrində narahatlıq doğuran hadisələr, siyasi, iqtisadi böhranlar, mühərribələr, qarşılurmalar, münaqışeler təbii ki, dünya iqtisadiyyatına da təsir edir. Qlobal problemlər dövlətlərə rəsasi münasibətlərdə də hiss olunur. Qlobal şəraitdə Cənubi Qafqazda yaratdığı yeni reallıqları, iqtisadi uğurları ilə beynəlxalq müstəvidə mövqeyini möhkəmləndirən Azərbaycan başqları üçün nümunədir.

Belə mürkəkəb şəraitdə Azərbaycan iqtisadiyyatının dinamik inkişafı, stabilliyin qorunması üçün həyata keçirilən islahatlar uğurla nəticələnmişdir. Ermenistanın işğalından azad edilən ərazilərdə Böyük Qayıdış Programına uyğun aparılan bərpa-quruculuq işləri inamla, sürətlə davam etdirilir, yəni istehsal sahələri yaradılır. "Qarabağa və Şərqi Zəngəzur" isə gələn il bəz 4 milyard manat ayırır. Bunun tam əksi ola bilərdi. Sadəcə olaraq, Ermənistan və onun arxasında duran və onlara pis məsləhətlər veren ölkələr buna imkan vermir" sözləri ilə bütün çətinliklərə baxmayaraq ölkə miqyasında iqtisadi inkişafın dayanıqlığını yüksək qiymətləndirən Prezident İlham Əliyevin vurğuladığı kimi, keçmiş məcburi köçkünlərin doğma torpaqlarına qayıtması daha ciddi feallıq tələb edir.

"Bütövlükdə isə azad edilmiş ərazilərdə 30 mindən çox insan yaşayır, çalışır, işləyir - hem yeni açılmış müəssisələrdə, sosial obyektlərdə, inşaat işlərində. Gələn il təbii ki, oraya qayıdaq vətəndaşların sayı bö-

Dinamik inkişaf və yüksələn sosial rifah

Sosialyönlü bazar iqtisadiyyatı yolu ilə inamla irəliləyən Azərbaycanın uzunmüddətli davamlı və sürətli inkişafını şərtləndirən cəmiyyət, biznes və dövlət üçlüyünün formulu ixrac imkanlarını şaxələndirir

yük dərəcədə artacaq. Onu da bildirməliyəm ki, 2021-ci ildən bu günə qədər Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun bərpasına Azərbaycan 19 milyard manatdan çox vəsait ayırib və bundan sonra da Böyük Qayıdış programının icra edilməsi bizim üçün prioritet məsələ olacaqdır" sözləri ilə vəzifələrin həlli üçün ölkə iqtisadiyyatının inkişafına diqqətin da-ha da artırılacaqını bildirən Prezident İlham Əliyev öten ildə qazanılan uğurlu göstəriciləri stastistik rəqəmlərə diqqətə çatdırıdı: "Bu il ümumi daxili məhsul 4 faizdən çox, qeyri-neft sektorunda ümumi daxili məhsul 6 faizdən çox, qeyri-neft sənaye sahəsində isə artım 7 faizdən çox olub. Biz öz valyuta ehtiyatlarımıza artırımsıq və hazırda 72 milyard dollardan çox valyuta ehtiyatlarımız var. Eyni zamanda, xarici borcumuzu da azaltımsıq və bu gün Azərbaycanın xarici borcu cəmi 5,2 milyard dollardır. Yəni, başqa sözə desək, bizim valyuta ehtiyatlarımız xarici borcumuzu 14 dəfə üstələyir. İndi əger bu rəqəmlərə yaxın olan rəqəm hər hansı bir inkişaf etmiş ölkədə varsa, onu mənə göstərsinlər. Bütün bu işləri görməkə yanaşı, Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun bərpası, hərbi gücümüzün artırılması, sosial layihələrin icra edilməsi ilə yanaşı, biz bax, bu önemli makroiqtisadi rəqəmləri əldə etmişik. Həm borcumuzu azaltımsıq, həm ehtiyatlarımıza artırımsıq və bu, imkan verir ki, biz geniş sosial proqramlar icra edək. Deyə bilərəm ki, 2019-cu ildən bu yana dörd sosial paket layihəsi, programı icra edilmişdir. Gələn il beşinci paket icra ediləcək. Bu layihələrə ayrılan və ayrılaq vəsait 7,5 milyard manat olacaq." Öten il dünyada baş verən gərginliklər fonunda ölkəmizdə ümumi daxili məhsulun 4 faizdən çox artması, qeyri-neft sənaye sektorunda artımın 7 faizi üstələməsi Azərbaycanın artan iqtisadi qüdrətinin göstəricisidir.

Bəlliidir ki, her bir ölkə vətəndaşlarının rəfahının əsas göstəricisi iqtisadiyyatın inkişafı ilə birbaşa bağlıdır. Ölkəmizdə bu sahədə əldə olunan uğurlar da sevindiricidir. Dövlətimizin iqtisadi inkişafı gücləndikcə vətəndaşlarımızın sosial müdafiəsinin etibarlı təminatı istiqamətində də mühüm addımlar atılır. İqtisadi inkişaf, gəlirlərin artması bütün sosial sahələr də müsbət töhfəsinə verir. Bütün bunlar Prezident İlham Əliyevin uzaqgöron siyaseti və cəsarəti addımları

sayəsində mümkün olub. Son bir neçə il ərzində dörd sosial paket həyata keçirildi və bu məqsədlər üçün 7 milyard manatdan çox vəsait xərcləndi. Bundan sonra da sosial və iqtisadi inkişaf paralel olaraq gedəcək. "İqtisadi imkanlar artdıqca biz daim sosial məsələlərin həlline - minimum əməkhaqqı, pensiya, sosial müavinətlərin artırılması məsələlərinə də daim diqqət göstərəcəyik" söyləyən Prezident İlham Əliyev həmişə olğudu kimi, qarşidakı illərdə də vədinə sadıq qalacaq

Öten illərdə həyata keçirilən "sosial paket" islahatları 2025-ci ildə daha zəngin, məqsədyönlü və çoxşaxəli olacaq. 2025-ci ildən başlayaraq minimum əməkhaqqı 345 manatdan 400 manata, minimum pensiya isə 280 manatdan 320 manata qaldırılacaq. Artım təxminən 14-15 faizdir. Yəni, yənə də bütün bu böyük investisiya, sərməyə qoyuluşu layihələrinin icrasına baxmayaraq, sosial sahə, insanların güzərəni, sosial müdafiəsi daim diqqət mərkəzində olacaqdır. Prezident İlham Əliyevin "Əhalinin sosial rifahının yaxşılaşdırılması sahəsində tədbirlərin davam etdirilmesi haqqında" Sərəncamına əsasən, Azərbaycanda minimum aylıq əməkhaqqının məbləği 400 manat müəyyən edildi. Dövlət büdcəsində maliyyələşən bir səra təşkilatlarında çalışan işçilərin əməkhaqları 15 faiz artırıldı. Əlbəttə ki, ölkəmizin iqtisadi imkanları artdıqca ilk növbədə əhalinin rifahının daha da yaxşılaşdırılmasını nəzərdə tutan tədbirlər davamlı olacaq. 2025-ci il üçün 41 milyard manat olan dövlət büdcəsi də Azərbaycan tarixində rekord göstəricidir. Mənətiqi nəticə budur ki, ölkəmizdə aparılan iqtisadi islahatlar, idarəetmədə şəffaflığın təmin edilməsi gəlirlərimizin artmasına müsbət təsir göstərir. Büdcəmizin rekord səviyyədə olması uzun illər aparılan iqtisadi islahatların, inhisarlılığı, korruziya ya qarşı mübarizənin, investisiya mühitinin yaxşılaşdırılmasının, idarəetmədə yeni modelərin müsbət nəticələridir. Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda bu qədər tikinti-quruculuq işlərinin getdiyi bir zamanda əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi istiqamətində belə bir addımların atılması dövlətimizin aranın maliyyə imkanlarının göstəricisidir.

Yuxarıda qeyd olunduğu kimi, 2030-cu ilə qədər ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafının əsas prioritətləri arasında beynəlxalq

səviyyədə dəstəklənən Yaşıl energi gündəliyi xüsusilə fərqlənir. Öten ilin sonlarında Azərbaycanda COP29 iqlim konfransının keçirilməsi müstəqillik tariximizdə ən böyük tədbir olmaqla planetimiz üçün ciddi təhlükə yaranan iqlim dəyişikliyi ilə bağlı problemlərin aradan qaldırılması üçün beynəlxalq auditoriya kimi diqqəti cəlb etdi. Dünyada baş verən hadisələr təsdiqləyir ki, böyük-kiçiklindən asılı olmayaraq bütün dövlətlər müxtəli səviyyədə iqlim dəyişikliyinin mənfi təsirinə məruz qalır. İqtisadi müstəqillik dövlətin varlığı üçün eyni dərəcədə vacibdir. İqlim dəyişiklikləri iqtisadiyyatın bütün sahələrinə təsir etməklə insanların həyatı və yaşam tərzi üçün ciddi təhlükələr yaradır. Bu təhlükələri yaranan mənətələrinin Azərbaycanda keçirilən COP29-da müəyyənləşdirilməsində ölkəmizin artan iqtisadi inkişafının təsiri inkaredilmədir. "Bəli, bizim üçün COP29 böyük bir çağırış və böyük imkan iddi. Bizim vəzifəmiz bu çağırış uğura çevirməkdən ibarət iddi. Əlibəttə, biz tam dərk edirdik ki, Azərbaycan istixana qazlarının emissiyası baxımından o qədər də böyük paya sahib deyil və bu işdə dönyanın bir araya gəlmesində mühüm rol oynaya bilməz. Lakin hesab etdik ki, beynəlxalq təşkilatlarda fəaliyyət təcrübəsi və şaxələndirilmiş xarici siyaset bize körpülər qurmaqdə yardımçı olacaq" sözləri ilə bu tədbirin ölkəmiz üçün əhəmiyyətini qurur hiss ilə açıqlayan Prezident İlham Əliyev bir dəha Azərbaycanın sivilizasiyalar arasında rolunu və mövqeyini yüksək dəyərləndirdi. Qoşulmama Hərəkatına sədriyi müddətində həyata keçirdiyi, beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən dəstəklənən Azərbaycanın əldə etdiyi uğurlar COP29-da bir dəha təsdiqləndi. Təşkilatlıq baxımından bütün dünya ictimaiyyəti tərəfindən uğur hekayəsi adlandırılaraq COP29 təkçə Azərbaycan deyil, dünya iqtisadiyyatı üçün önemli notlarla yaddaşlarda qaldı. "Nəticələrə gəldikdə, çoxları bunu Bakı Nailiyəti adlandırır və mən bununa razıyam. Çünkü təqribən 10 il ərzində tərəflər karbon bazarı ilə bağlı razılığa gələ bilmirdi və COP-un ilk günlərində artıq uğur əldə edildi - karbon bazarına dair Paris Sazişinin 6-cı maddəsi üzrə razılıq əldə edildi. Bu, əhəmiyyətli uğur iddi və hər kəs bundan məmənun qaldı. Yəni, on il ərzində razılışdırıla bilinməyən məsələ Bakıda öz həllini tapdı" sözləri ilə konfransın mahiyətini açıqlayan Prezident İlham Əliyev vurğuladığı kimi, dünya iqtisadiyyatının tənzəzləndən xilas yolunun ölkəmizdə müəyyənləşdirilməsi Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunu daha da artırırdı. COP29-dan əvvəl razılışdırılmış rəqəm 100 milyard dollar idisə Bakıda bu rəqəm 300 milyard dollar həcmində müəyyənləşdirildi. Azərbaycanın qlobal yaşılı keçid və yaşılı gündəliyə uyğun təşəbbüsleri dəstəkləndi. Bir neçə il bundan əvvəl qəbul olunan, lakin hələ də razılıq əldə etməyin mümkün olmadığı Paris Sazişinin 6.4-cü maddəsi üzrə razılışmaya Bakıda nail olunması Azərbaycanın daha bir diplomatik uğuru oldu. Bu nailiyyətlər Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə möhkəmlənən mövqeyinin, dünya iqtisadiyyatına töhfəsinin, ölkəmizin beynəlxalq ictimaiyyətə təqdimatı idi.

Xuraman İsmayılovqızı